

Sopron környékének forrásai

Castanea Környezetvédelmi
Egyesület
2003

Forrás

A víz az élet forrása. A forrás csoda: a születés csodája. A Föld méhéből – általa –Világra jön az Élet! Az igazi forrás titok: intim hely, a megnyilatkozás csendes izgalma övezi. A földi útjára eredő vizet idekűnn rideg sziklák helyett lágy mohák és moszatok ölelik, légiesen táncoló rovarok köszöntik, apró vízlakók örvendeznek neki. Ahogy fellélegzik, magába szívja a friss levegőt és a napfényt, mindjárt megelevenedik. Teli lesz élőkkel, nedves-kedves illata messzire száll, és szomjas vadakat hívogat. Erecske, majd patak csalinkázik a nyálkás kövek között, minden mellé sorakozónak adva egy kicsit éltető örömeiből. Ahogy a Deákkút szívéből szól a dal: "légy forrása soká ártatlan örömmek!"

A nyílt vízfelszínekről, a növények leveleiről, de belőlünk is néha egészen jól látható pára száll az égbe, aztán lassanként lehűlve apró jégkristályokból álló felhökké áll össze. Addig gomolyog, míg aztán egy égszakadással vissza nem hull az Anyaföldre. A csapadék jórésze el sem ér a földig: a növényekről újra elpárolog. A talaj felszínét elérő víz utat talál magának a patakok, folyók, tavak, tengerek felé. Útközben beszívárog a talajba is, ellátva a növénytakaró gyökérzetét. A mélyebb rétegekbe szűrődő, ott összegyűlő vizek előbukkanása a szivárgó ill. forrás. A föld mélye már az év minden szakában közel állandó hőmérsékletű, ezért a forrásvizekre is ez jellemző: télen-nyáron 8-12 °C-osak. Télen hóolvasztók, nyáron enyhet adók. Forrásvízből inni megnyugtató, ünnepélyes érzés, a természet bensőséges közelségét sugallja.

*Ó öreg fák,
Ti derék templomok .
Ó források,
Ti szeplőtlen vizek.
Fennen hirdessétek:
a Természet mindörök!*

Bevezető

"A soproni hegyvidék forrásai" című kiadványunk 1997-ben jelent meg. Gyorsan elfogyott, hiszen eljuttattuk minden soproni iskolának, érintett szervezetnek, s jutott belőle rendezvényeink látogatóinak is. Az azóta történt változások – nemcsak az általánosnak mondható szárazodás, hanem a jótékony Természet felé fordulás is – a téma újragondolására ösztönöztek minket, és újból bejártuk a környéket, hogy a mai helyzetet megismerjük. Mivel ma már élesebben látszik a különbség a természetes állapotú élővizek és a mesterségesen kialakított foglaltások, duzzasztások, szabályozott medrek között, két külön részbe gyűjtöttük a Sopron környéki foglalt forrásokat és a természetes szivárgó-, folyó- és állóvizeket. Az első részben bemutatott foglalt források, kutak a Dr. Fírbás Oszkár által adott sorszámokat viselik (akárcsak az első kiadásban), ezért sokhelyütt ugrik a számozás a kihagyott szivárgók miatt. (Ezek, és a többi felfedezett élővíz a második részben szerepel majd!) A Nyugat-Magyarországi Egyetem Vízgazdálkodási Intézete által mért új vízhozam- és vízminőség-adatok a lista végén találhatóak. Érdekes a régi adatokkal való összevetés!

Továbbra is kérünk minden érdeklődőt, erdőjárót, aki megfigyelésekkel, természetsegítő tevékenységgel kíván hozzájárulni szeretett tájunk újraéledéséhez, hogy jelentkezzen a Castanea Környezetvédelmi Egyesületnél! Szeretnénk minél többekkel együttműködni!

A Soproni táj forrásairól általában

A soproni turistáskodás nagy múltra tekint vissza. Az utóbbi másfél században számos egyesület, csoport, szakosztály alakult, hogy bejárja e tájat. Ezzel egyidőben jött divatba a természetes, buja vadon emberi szabályok közé szorítása is, így érthető, hogy itt is – a legközelebbinél kezdve – nekikezdték a természetes vizek (források, patakok, tavak) kőbe foglaltásának, "csőbe húzásának". A kőemlékek sora azonban mára víz nélkül maradt... Az utóbbi száraz évek csak

sürgetik a döntést: hogyan tovább? A mi válaszuk: hagyjuk, sőt, segítsük vizeink újraéledését, kiszabadulását – megőrizve a hagyományos pihenőhelyeket, emlékműveket. Ezért választottunk ki hét "működő" forrást, hogy a Holland Királyság támogatásával felújítva továbbra is a természetjárókat szolgálják – a többit viszont meghagyva természetes állapotában.

Sopron környéke – főként a hegyvidék – bővelkedik szivárgókban, forrásokban. A források leírásával, térképi jelölésével már az 1700-as években megjelent anyagokban is találkozunk. Ilyen régi forrásfoglalás a Deák-kút és a Ferenc forrás. Ötven éve, hogy Dr. Fírbás Oszkár, a Roth Gyula Erdészeti Szakközépiskola tanára, lelkes természetjárók és erdészeti dolgozók segítségével felkutatta és leírta a Soproni hegyvidék forrásainak, szivárgóinak állapotát. Ez időszakra tehető néhány, azóta is meglévő forrásfoglalás kiépítése. A Tanulmányi Állami Erdőgazdaság a források mellett esőbeálló menedékhelyeket, asztalokat, pihenőpadokat épített. Az időjárás viszontagságainak és vandál kezek pusztításainak kitett építmények helyreállítására egyre kevesebb a "forrás".

Óvjuk együtt forrásainkat és a környezetükben kiépített pihenőhelyeket!

A Castanea Környezetvédelmi Egyesületben 1993 tavaszán elhatároztuk, hogy a soproni iskolák diákjainak és a természetjáró egyesületek tagjainak bevonásával ismét számbavesszük, feltárjuk a térség szivárgóit és forrásait. A feladatra jelentkezőket elláttuk térképekkel, forráslistával, kérdőívekkel, amelyek a mellékletben megtalálhatók. A térképeken feltüntettük a szivárgók és a források helyét és sorszámát (utóbbit a forráslista szerint).

(A forráslista tartalmazta a Dr. Fírbás Oszkár által kiadott anyagnak megfelelően a források ill. szivárgók sorszámát és nevét. A kérdőívekben szereplő kérdésekre válaszolni kellett a feltáró munka elvégzése után.). A felmérést végző egyéneknek és csoportoknak szeretnénk köszönetet mondani segítségükért!

**Az eredeti anyag összeállításához munkájukkal tevékenyen
hozzájárultak:**

Dr. Firbás Oszkár	nyugdíjas tanár
Dr .Fülöp Józsefné	Brennbergbánya Általános Iskola
Mascher Jenő	Handler Nándor Szakmunkásképző Isk.
Rajki Károlyné	Berzsenyi D. Evangélikus Gimnázium
Hafner Péter	Berzsenyi D. Evangélikus Gimnázium
Bakó Erzsébet	Széchenyi I. Gimnázium
Fuszikné Szabó Éva	Hunyadi János Általános Iskola
Ódor Lászlóné	Hunyadi János Általános Iskola
Körös Csaba	Kempelen F. Gépipari Szakközépiskola
Dr. Félegyházi Árpádné	Deák téri Általános Iskola
Székely Csaba	Fáy A. Közgazdasági Szakközépiskola
Oláh László	Szent Orsolya Általános Iskola
Eperjessy Barnáné	Benedek Elek Óvoképző Főiskola
Kádárné Tarcsai Mária	Soproni Távközlési és Postás TermészetjárókKlubja
Jankó Endréné	- " -
Molnár Istvánné	- " -
Balogh Pál	- " -
Schottan Rezső	Sopron Városi Természetbarátok
Kántor Rudolf	Petőfi Sándor Általános Iskola
Dr. Kucsara Mihály	Nyugat Magyarországi Egyetem
Németh László	Castanea Környezetvédelmi Egyesület
Hámori Gábor	Castanea Környezetvédelmi Egyesület
Hárs Olivér	Castanea Környezetvédelmi Egyesület
Szabó Miklós	Castanea Környezetvédelmi Egyesület
Pandur Péter	Castanea Környezetvédelmi Egyesület

1. Természetbarát forrás

A Soproni hegyvidék egyik legjelentősebb forrása a Tacsi-árok meredek K-i oldalából tör elő, a Szalamandra-tó mellett, 294 m tengerszint fölötti magasságban. Vízugyűjtő területe a Fáber-rét és környéke.

Korábbi neve, az Orvosi forrás elnevezés, amely az 1831-32-es soproni kolerajárvány idejéből való, gyógyítóan tiszta vizére utal, mert akkoriban ez a hely látta el a lakosságot tiszta, fertőzésmentes ivóvízzel.

A természetbarát forrás

1950-ben a Soproni Természetbarátok Turista Egyesülete (Bummer Antal és Schottan Rezső) felújította a már korábbi forrásfoglalást, amely pár lépéssel feljebb, a Kő Pál által készített munkásmozgalmi emlékkövek helyén volt. A forrásfoglalás és kifolyócsöve megrongálása után készült a jelenlegi helyen lévő forrásfoglalás. A terméskő támfal és fém kifolyócső jó állapotú volt, de nem szép. A fal tövében elszivárgást észleltünk. Mivel a vízminőségi vizsgálat alapján vize jónak minősült (lásd a vízminőség-vizsgálat táblázatát), vízhozama alapján pedig a legbővizűbb forrásnak tekinthető a

térségben (lásd a vízhozamokat tartalmazó táblázatot), a forrás kifolyójának és környezetének megújítása mellett döntöttünk. A földút melletti kőtámfal elé új, íves kifolyófülke készült lépcsőzetes folyókával, a tóra néző félköríves padokkal, asztalokkal a Holland Királyság Mezőgazdasági és Természetvédelmi Minisztériumtól kapott támogatásból indult Castanea Forrásfelújítási Program részeként.

A forrásfelújítás Supka Kovács Tamás építésznek a környezethez illesztett tervei alapján készült. Az előkészítő, szervező és műszaki ellenőri feladatokat Németh László és dr. Kucsara Mihály látták el. A kivitelezési munkák megkezdése előtt többszöri egyeztetésre került sor az érdekelt intézmények (Castanea Környezetvédelmi Egyesület, Nyugat Magyarországi Egyetem, Fertő-Hanság Nemzeti Park, Tanulmányi Erdőgazdaság RT, Soproni Városszépítő Egyesület, Sopron M.J. Város Főépítésze, Sopron és Környéke Víz- és Csatornamű Rt, Soproni Természetjáró Szövetség) véleményének meghallgatásával. Így sikerült megmenteni a forrás körüli fiatal fákat: a jobbán álló almát, a balját díszítő ringlót, és az előtte álló égereket Horváth András vállalkozó az általa üzemeltetett kópházi kőbányából kedvezményes áron, helyszínrre szállítva biztosította a szükséges kőmennyiséget – az összes felújításra tervezett forráshoz.

A soproni Tanulmányi Erdőgazdaság RT ingyen biztosította a felújítandó források faanyagát (asztalok, padok, korlátok, lépcsők). Steiger János kőfaragó mester jelentős árendeménnyel készítette el több forrás új emléktábláját.

Módos Zsolt vállalkozó csapatával aprólékos, gondos munkával elkészítette az új forrásfoglalást, és rendezte környezetét.

A 2003 május-júniusában készült új pihenőhely és forrásfülke a jelek szerint vonzó, kikapcsolódásra kiválóan alkalmas kirándulóhely. Megközelítése Sopronbánfalváról a Várhely utcán indulva a legegyszerűbb, követve a patak völgyet.

2. Hármás forrás

A Tacsi-árok felső részén, az Ördög-árok elágazása fölött kb 230m-re. Megközelíthető a Ciklámen tanösvényen, a Hétbükkfától a piros kör jelzésű turistaúton. A forrásfoglaláshoz meredek lépcsősoron jutunk le az erdei útról. Korábban három kifolyócső volt különböző szintekben elhelyezve, innen ered a forrás elnevezése. Sajnos napjainkra az alsó kettő kiszáradt. A felső forrásfoglalás támfalában elhelyezett emléktáblán az alábbi felirat olvasható:

MEDOSZ
Természetbarát forrás
A Medosz természetbarát
találkozó emlékére
1980. augusztus 30.

A forrásfoglalás fölött erdeifenyves, környékén elegyes éger, bükk, nyír erdő található.

3. Szent György forrás

Régi kiépített forrásfoglalás, amely a Tacsi-árok alsó részébe torkolló Madár-árokban, csodaszép természeti környezetben található. Megközelíthető Sopronbánfalváról, a Várhely utcáról. A házakat elhagyva a földút elágazik, az út jobbra füves tisztáson át vezet az erdőbe. A ciklámennel és piros ponttal jelölt turistaúton haladva találunk rá a forrásra. Víztisztsága a vizsgálat alapján jónak mondható (lásd a vízminőség táblázatban).

Vízhozama sajnos csökkenő értéket mutat; jelentős mennyiségű az elcsorgó víz (lásd a vízhozamokat tartalmazó táblázatot).

Ezt a forrásfoglalást is felújította a Castanea Környezetvédelmi Egyesület a mellette lévő pihenőhellyel együtt, a Holland Királyság támogatásával. A közelében álló Kinizsi kunyhót, amely menedékkül szolgált a természetjárók számára, évekkel ezelőtt felgyújtották. A forrásfoglalás fölötti meredek oldalon lúcos, lejjebb éger, gyertyán, bükk és nyírfa található. Az elfolyó vízben tavasszal gólyahír virít.

4. Deákkút

Ezen forrás egyike a legrégebben ismert soproni forrásoknak. A Károly-magaslat keleti lábánál ered, kifolyása kb. 290 m-rel van a tengerszint fölött. (Maga a forrás jóval a kiépített kifolyás mögött van, a Récényi út kanyarján túl ered!) Megközelíthető a fedettusodától kb 600 méterre a Récényi úton, majd a volt kőfejtőtől a völgyben fölfelé haladva. Az aszfaltútról leereszkedőket kérjük, ne tapossák le a kopár talajt a fák körül!

A város ifjúságának régtől kedvelt kirándulóhelye volt a Deákkút. Az első kiépített forrásfoglalás felavatására 1827. május 1.-én került sor. A Deák-kút vize jelenleg az 1922. június 29-én avatott, Schneider Ferenc műépítész által tervezett dekoratív foglalatban lát napvilágot. A patkó alakú falazat mögött a völgyfenéken, galériás forrásfoglalás-szerűen kialakított, mintegy százhusz méter hosszú szivárgócső gyűjti össze a Károly-magaslat, a Vas-hegy és a Klastrom-hegy felől érkező felszín alatti vizeket.

Az emléktábla fölött vésett felirat: DEÁKKÚT

Az emléktáblába vésett felirat:

ITT LOBOGOTT
A DEÁKKUTI VÁRMEGYE
ZÁSZLAJA EGYKOR
SZELLEME MOSTAN IS INT
IFJÚ SZERESD A HAZÁT
1827-1883-2000
HELYREÁLLÍTTATTA 1959-BEN
A MEGYEI IDEGENFORGALMI HIVATAL

Az emléktábla alatt vésett felirat:

DEÁKKÚT LÉGY FORRÁSA SOKÁ ÁRTATLAN ÖRÖMNEK!

A Berzsenyi Dániel Evangélikus Gimnázium (Líceum) 1922 óta itt búcsúztatja végző diákjait. A ballagó diákok szertartásosan isznak a forrás vizéből, és ettől a pillanattól az öregdiákok soraiba lépnek.

A forrás fölötti szivárgórendszert, a forrás előterét és környezetét a Castanea, az Egyetem és a TAEG közös pályázatából a Tanulm. Erdőgazdaság újította fel 2000-ben, a ballagásra. A forrás évek óta állandónak mondható (2-4 l/ perc). vízhozama az utóbbi évben

csökkent, vízminősége jelenleg ivásra nem megfelelő.

Elfolyó vize az uszoda alatt (egykori "Erdei forrásfürdő!"), kertek között a Rák-patakba jut az Erzsébet kertben.

A forrás körüli erdőállományt lucfenyők, vörös-fenyők, nagy tölgyfák, gyertyánok és vadcseresznyék alkotják. A nagy taposás miatt a völgy forrás körüli szakaszáról kipusztult az aljnövényzet, s a fák gyökerei közül is kimosódott a talaj. A sövényfonat és a lejárati melletti korlát időközben eltűnt, a cölöpsor nem elég a termőréteg megfogására. Sürgős beavatkozás (talajterítés, alomszórás, ültetés, ösvénykijelölés) szükséges!

6. Manninger forrás

A Rák-patak völgyében az Ifjúsági tábor régi bejáratánál, a lebontott gyaloghíd alatt a patak bal partján található. Az elnevezés Manninger Vilmos doktort idézi, aki az egykori vízimalom épületegyüttesét az Erdei Iskola (ma Doborjáni Ferencről elnevezve) céljaira felajánlotta. (Emlékhelye szemközt, a Tolvaj-árok bejárata mellett látható.) Itt nincs kiépített forrásfoglalás, a kimozdítható rozsdás vascsőből bővizű forrás csobog a patakba (lásd a vízhozamokat tartalmazó táblázatot). Környezetének természetes növényzete éger, fűz, juhar, hárs és tölgy ligete mogyoróbokrokkal. A forrás közelében épült meg a régi sátor tábor helyén a Brennbergi Gyermek és Ifjúsági Tábor, melynek régi bejáratí hídja már alig tűnik fel a forrás melletti dús növényzet között. A forrás könnyen elszennyeződhet, ezért kiépítése nem javasolt.

7. Ólomároki forrás

A Füzes-árokba torkolló Ólom-árok közepén található. Megközelíthető a Kecske-patak völgyében a Pedagógus (Tündér) forrástól lefele haladva, a zöld pontos turistajelzésnél jobbra kanyarodva, vagy a Pedagógus (Tündér)-forrástól D-re induló "hullámos-nyiladék"-ról K felé letérve. Nincs kiépített forrásfoglalás. Az eltemetett fém kifolyócső mellett előtörő víz bővizű forrásra utal. A korábban létesített pihenőhely, az esőbeálló, padok össze vannak törve, a jelzőtáblán a felirat alig olvasható. A kőgörgögeteges völgy jellemző fafajai a nyír és a gyertyán. Viszonylagos közelsége és vízhozama indokolja a forrásnak és környezetének rendbetételét, melyet a Castanea Környezetvédelmi Egyesület végez el.

1. Csalóka forrás

Az Iker-árok D ágának felső szakaszán található. Megközelíthető az Ojtozi fasortól a piros jelzésű turistaúton, vagy a Pedagógus (Tündér)-forrástól a "hullámos nyiladék"-on. Nincs kiépített forrásfoglalás, a víz a fém kifolyócső mellett szivárog elő. Neve

szeszélyességére utal. Az egykor rendezett környezetű forrás ma igencsak lehangoló látványt nyújt, a pihenőhely asztalainak is csak maradványai vannak. A forrás környezetében égeres és lucfenyves található, följebb nagy dagonya. A jó megközelíthetőség, a szép környezet indokolná a forrásnak és környezetének helyrehozatalát.

9. Fehér Dániel forrás

A forrás a Rák-patak völgyében található a görbehalmi útelágazás előtt, a patak jobb partján. Itt torkollik a Rámel-árok vize a Rák-patakba. (A régen nagyobbik Rák-patak az utóbbi nyarakon kiszáradt!) A jelenleg látható forrásfoglalást 1962-ben építették ki. A kiépítést megelőzően Fehérhídi forrás elnevezéssel jelölték. A kifolyócső felett (2003 nyarán megrepesztett) fekete márványtáblán az alábbi felirat olvasható:

FEHÉR DÁNIEL FORRÁS
DR. FEHÉR DÁNIEL 1890-1955
EURÓPAI HIRŰ ERDÉSZ - TALAJ -
BIOLÓGUS, EGYETEMI TANÁR.
A FORRÁST AZ ERDÉSZETI TECH-
NIKUM TANULÓI A TANULMÁNYI
ERDŐGAZDASÁG TÁMOGATÁSÁVAL
FOGLALTÁK 1962-BEN
HELYREÁLLÍTOTTÁK 1992-BEN
A TANULMÁNYI ERDŐGAZDASÁG
ÉS AZ OROSZLÁNYI SZÉNBÁNYÁK.

Vízminősége elfogadható (lásd a vízminőség-vizsgálat táblázatát), sajnos vízhozama csökkenő értéket mutat (lásd a vízhozamokat tartalmazó táblázatot), 2003 nyarán ki is száradt. A forrásfoglalás kis hibája, hogy a kifolyócső igen alacsonyan volt, a TAEG által 2002-ben végzett felújítás során megszűnt. Megerősítették a forgalmas országúti híd pilléreit is. A környezetre jellemző fafaj itt az éger. A forrás mellett a patak és az erdő között esőbeálló, asztalok és padok biztosítják a pihenést az arra járók és turisták számára.

10. Hidegvíz forrás

A Hidegvíz-völgy felső részén, a Roth Gyula emlékmű alatti útkanyartól D-re kb. 60 m-re található. Megközelíthető Görbehalomtól a Rák-patak völgyét követő úton, vagy a déli határ menti útról leereszkedve. A forrás a Rák-patak forrásvidékének, eredetének is tekinthető, noha a patak medre feljebb, az Urak asztalánál (Herrentisch) lévő vízválasztótól, az országhatár közvetlen közeléből indul. Nincs kiépített forrásfoglalás, felújítás előtti két csövét lapos kövek takarták.

Vízhozama szélsőségesen változó (lásd a vízhozamokat tartalmazó táblázatot), vízminősége viszont jónak mondható (lásd a vízminőség vizsgálatot tartalmazó táblázatot).

A foglalást és a padokat a Castanea 2003-ban felújította a Holland Királyság támogatásával. A forrásvölgy (Nagy-zuhatag) keleti oldalán elegyes erdő, a szemközti meredeken egy nagy, kihajló bükkfa, följebb bükksarj-fiatalos. A forrás fölött közvetlenül nagy, üreges törzsű éger áll, a vörössessárga könnyező óriáskavicshoz simulva.

11. Rigó forrás

A Magas-hidtól ÉK-re, a Szarvas-hegy oldalában található. Két fém kifolyócsövön keresztül csorog a víz, a felső kifolyás a felszíni vizekkel közvetlen kapcsolatban van, amit a vízhőmérsékleti adatok bizonyítanak. A forrásfoglalást Princez József erdész irányításával 1992-ben felújították. Vízminősége megfelelő (lásd a vízminőség vizsgálatot tartalmazó táblázatot), vízhozama kiegyensúlyozott, 3-4 l/perc (lásd a vízhozamokat tartalmazó táblázatot). A forrás körül egyetlen fiatal lucfenyvest találunk.

12. Pedagógus (Tündér) forrás

A forrás igazából csak szivárgó. A Füzes-árokban, a Kecske-patak völgyében található, megközelíthető a Károly-kilátó parkolójából DK-i irányba haladva a kék kereszttel, majd a zölddel jelzett turistaútvonalon. Nincs kiépített forrásfoglalás, a víz mohos kövek közül szivárog a korábbi névadó Jávorfá (hegyi juhar) tekervényes gyökerei között. A pihenőhely példásan kiépített, esőbeállóval, pihenőpadokkal van ellátva. A forrással szemben terméskő katedra, fából készített iskolapadok biztosítják a forrás nevéhez kapcsolódó hangulatot. Legújabb nevét egy kislány adta, aki nagymamájával erre sétálva föltekintett a juharfára: "Látod, Nagy, ott ül a Tündér az ágon!" Környezetében lucfenyő, vörösfenyő, tölgy, bükk természetes példányai alkotnak elegyes erdőt, a nyugati oldal az irtás óta elbozótosodott.

16. Bögre forrás

A Kecske-patak völgyének alsó szakaszán, a Harkai-lőtér sarkának közelében található. Itt található az Iker-árokba vezető piros jelzésű, a Kecske-patak völgyét követő zöld jelzésű és a Lőver szállótól induló piros kereszt jelzésű turistaút.

Első alkalommal 1955. április 24-én Bumner Antal készített ideiglenes forrásfoglalást. Víztisztsága a magas KOI (kémiai oxigén igény) érték miatt csak tűrhető osztályú, (lásd a vízminőség vizsgálatot tartalmazó táblázatot), vízhozama csekély (lásd a vízhozam vizsgálat táblázatát) volt, de már évek óta lemosódott föld takarja a kiszáradt foglalást.

A forrásfoglalást az Erdőgazdaság újította fel, ezt 2003-ban is vállalta. Pihenés céljából padokat, asztalokat, esőbeállót épített. A példásan kialakított pihenőhelyet egész évben sokan felkeresik.

A forrás körüli erdő jellemző fafajai itt az éger, tölgy, gyertyán, nyír. Korányári gyögnövény itt a sárga árvacsalán.

17. Büdös-kút forrás

A forrás Brennbergbányától DK-re, közvetlenül az országhatáron, annak szegletében található. Megközelíthető a Récényi úton, a Muck-i őrs területén is tovább haladva. Csekély vízhozamú, esetenként száraz is (lásd a vízhozam vizsgálat táblázatát), vízminősége a magas KOI adat miatt csak tűrhető értékű (lásd a vízminőség vizsgálat táblázatát). Osztrák oldalon kiépített pihenőhely található asztalokkal, padokkal, 1996-ban a kőbe foglalt forrást is felújították. Javasoljuk a megközelítő út jelzését a magyar oldalon is, és magyar névtábla elhelyezését.

18. Ciklámen forrás

Ma már nem létezik. A Szívszanatórium területén egykor létező forrás ma az épületek és az utak esővizeivel egyesülve árokban indul kis erecskeként (Szív-ér) a kempingbeli Béka-tónak is vizet adva Harka felé.

21. Ferenc forrás

A foglalt forrás a Kecske-patak völgyének, a Füzes-ároknak felső részében található, ez a Kecske-patak tulajdonképpeni eredete, bár fölötte is állandóan tocsogós a kiszélesedő völgy – a tarvágás ellenére. Megközelíthető a Récényi útról két irányból is a zöld jelzésű turistaútvonalon. A soproni hegyvidék egyik legrégebben kiépített forrásfoglalása. Már a Sárközi András városi mérnök által 1787-ben

szerkesztett térképen is szerepel, 1907-ig "Vadász-forrás" néven ismerték. 1907-ben Jány Ferenc saját költségén felújíttatta, és ez időtől nevezik Ferenc forrásnak. A kifolyócső fölötti mészkőtömbön az alábbi vésett felirat olvasható:

FERENCZ FORRÁS
MCM VII
RENOV 1930

A bővizű forrás évtizedeken keresztül biztosította a BM Muck-i határőrőrs ivóvízellátását. Sajnos vizét az őrshöz tartozó állattartó telep szennyvizei szennyezték. Ma már a régi szivattyús vízellátó rendszer nem üzemel, a műszaki létesítmények igen leromlott állapotban vannak, de a szivattyúház kis kulcsosházként megmenthető lenne. A forrásfoglalást és a vízelvezető árkot 1995 májusában a Széchenyi Gimnázium diákjainak (Kücsán Gergely, Magdiics Gábor és Szőke Viktor) közreműködésével megtisztítottuk. 2003 nyarán a forrást és környezetét a Castanea Környezetvédelmi Egyesület felújíttatta a Holland Királyság támogatásával. A munkálatokat az Ampál BT végezte.

A forrástól fölött a Füzes árok baloldalán tarra vágás után sűrűséggé alakult területet, jobboldalán pedig fiatal lucfenyvest találunk, a forrás környezetét pedig négy öregedő gyertyánfa ékesíti. Nagyon fontos a korábbi szennyezések miatt a vízminőség folyamatos vizsgálata.

27. Kaposvári-féle forrás

A Köves-árok után, a Vörös-híd előtt, a Brennbergi útról balra ágazik le Ó-Brennberg felé az erdei út. A Kovács-árokban az út mellett kanyarog a patak. Itt találhatjuk a völgy alsó felében a Kaposvári-féle erdészházat, amely évekig lovastanyaként üzemelt. Az erdészház kerítése mellett található az egykori forrás maradványa, egy 40 cm átmérőjű kőagyagsző. A mai környezetében égert, lucfenyőt, juhart, elegyes erdőt találunk.

34. Postás forrás

A Tolvaj-árok felső részében található. Megközelíthető a Tolvaj-árokban a piros kereszttel jelölt erdei úton. A forrás korábbi neve Magasfenyves-forrás volt. A foglalás két kifolyócsővel rendelkezik, de mindkettő régóta száraz. A forrásfoglalás közelében szépen kiépített pihenőhely (asztal, padok) található. Az út itt fiatal lucfenyves mellett kanyarodik a Várhely felé, a domboldalon szép bükkök és tölgyek alkotják a faállományt.

36. Rámel forrás

A Rámel-árokban található, Brennbergbánya település alsó végén. A buszmegállótól keskeny ösvényen közelíthető meg. Az É-D irányú Rámel-árok NY-i oldalából ered. A betongyűrűkkel foglalt forráson cseréppel fedett felépítmény (faházikó) van. A forrásfoglalás előtt 3 méterrel fémcsőves kifolyó található, amely valószínűleg eltömődött. Az elszivárgó víz ingoványossá teszi a forrás környezetét, amely egyébként is elhanyagolt, lakossági hulladékokkal szennyezett. A forrás tiszta és bővizű. Környezetének meghatározó fafaja az éger.

38. Vörösbérci forrás

Korábbi elnevezése Bányász forrás. A Fehér úton haladva a Vörös-árok betorkollása után balra, az út melletti égeres ligeterdőben található. Az ingoványos, szivárgó víznyomok mutatják a forrás helyét. Egy bányászati feltáró fúrás nyomán tört felszínre a víz. A fúratra helyezett 300 mm-es acélcső oldalkifolyóval rendelkezik. Az oldalkifolyóból, mint pozitív kútból csordogál a víz. A vízminőségi-vizsgálat során a forrásvíz ammónium tartalma a tűrhető érték többszöröse volt, amely friss szerves szennyezésre utal (lásd a vízminőség vizsgálat táblázatát). Vízhozama egyenletes 1-2 l/perc. A környéken található faállomány éger, kőris, bükk, lucfenyő elege.

40. Textiles forrás

A forrásfoglalás a Tacsai-árok mellékágának felső részében található. Elérhető Bánfalváról a Tacsai-árokban a sárga jelzésen haladva, ill. a Récényi úttól a Ciklámen tanösvényen, a Hétbükkfától jobbra a sárga jelzésen. A terméskőből kiépített forrásfoglalás műanyag kifolyócsővel rendelkezik. A forrás felirata:

TEXTILES FORRÁS
1969-1970

Sajnos a forrástól évek óta száraz. A kiépített forrás közelében esőbeálló, asztalok, pihenőpadok találhatók. A pihenőhely és a forrás környékén nagy bükkök, lucfenyő, gyertyán, tölgy egyes erdő található.

62. Vadászházi kút

A Ridegbérc K-i lábánál a Fehér út mellett található az egykori Vadásztanya, vagy Selmeci-ház. Az épület mellett található a kút.

64. Fáber-réti kút

A Fáber-rét közepén ma is áll a gémeskút ferdülő ágasa, mellette nedvesebb években talajszintig állt a víz. Megközelíthető az Almtól a zöld, majd a sárga kereszttel jelzett turistaúton, vagy a Récényi út parkoló előtti kanyarjától az erdészház felé.

65. Béla forrás

A soproni hegyvidék egyik legfiatalabb forrásfoglalása. 1992 október 25-én készítették a Scarbantia Sport Egyesület természetjárói. 2003-ban felújítják. Az újabb turistatérképek már jelölik. A Tolvaj-árok alsó részén, a Soproni Természetbarát Szövetség faháza közelében található. Megközelíthető a Brennbergi útról balra, az Ifjúsági táborral szemben, a piros kereszttel jelölt turistaúton. Elnevezését a Természetjáró Egyesület egyik lelkes tagjáról, Szeverényi Béláról kapta. A kifolyócsó fölé helyezett terméskőtömbre fatáblát szereltek. A tábla felirata:

BÉLA -FORRÁS
1992
SCARBANTIA SE
TERMÉSZETJÁRÓI

A forrás vízminősége elfogadható (lásd a vízminőség vizsgálat táblázatát).

Vízhozama és hőmérséklete ingadozó, ez felszíni vizek bekeveredésére utal, amely a forrás elszennyeződését okozhatja (lásd a vízhozam vizsgálat táblázatát).

A forrás körül éger, gyertyán, bükk, nyír található, egy hatalmas kettős törzsű madárcseresznyével. A közeli turistaházhoz tartozó padok, asztalok és szalonnasütő kellemes pihenést, felüdülést nyújt a természetbarátok számára.

67. Nemeskút forrás

A forrás, amelyet régi térképek is jelölnek, a Szárhalmi erdő NY-i szélén, lápos, nádas területen, nagy fűzfák árnyékában található.

Nemeskút forrás

Megközelíthető Sopronból a Nemeskúti úton, az erdő előtti bokrosnál balra. A Nemeskúti út túloldalának lecsapolása és kiparcellázása óta ez tekinthető a Tómalom fő táplálójának. A forrást három kútgyűrű alkotja, amelyből fémcsővön folyik el a víz. A kútakna fedetlen, így könnyen elszennyeződhet a víz! Bővizű forrás (lásd a vízhozam vizsgálat táblázatát). A kifolyócső mellett sok víz elszivárog, ennek következtében a forrás környezete ingoványos. A régi forrásfoglalást érdemes lenne felújítani. A közelében található füves tisztáson, az öreg vadkörtefa alatt kellemes pihenőhely kínálkozik. A kárpótláskor az egész terület magántulajdonba került.

68. Anonym forrás

Ez az új forrásfoglalás a Hidegvíz-völgyben, a Vörös-bérci (Bányász) forrástól tovább haladva felfelé, a Fehér úttól balra kb. 20 m-re volt. Nagy erdei munkagépek taposása nyomán nemrégiben eltűnt! A közelben van a Rák-patak és az út keresztezéseinek egyike. Mivel nem sikerült kideríteni, ki készítette az ideiglenes forrásfoglalást, önkényesen neveztük el. Az elnevezést természetesen visszavonjuk, amint ismertté válik a forrásfoglalást készítő neve és az esetleg már meglévő forrás elnevezés. Vízhozama csekély (lásd a vízhozam vizsgálat táblázatát). Környezetében a tölgy, a szil, a bükk és a nyír uralkodik, míg az út másik oldalán 25-30 éves lucfenyves van.

69. Savanyúkút (Balf)

A Fertő partján található Balf település É határában. Megközelíthető a Fertő parti közútról, a volt határőr laktanyával szemben a palackozó felé haladva. Az üzem új kerítése mellett jobbra keskeny betonjárda vezet a forráshoz.

(Megszüntetését tervezik; helyette a mostani parkolóban épülne kútház.) A forrás két kifolyócsővel készült. A lépcsővel szemben lévő

csővön folyamatosan csorog a víz, míg a jobbra eső cső csak időszakosan, a palackozástól függően, nyomógombos elzáróval működik. Vize ásványvíznek minősül, legjellemzőbb ásványi alkotóelemei a kén mellett a nátrium, a kalcium, a magnézium és a hidrogén-karbonát. A forrásra települt palackozó terméke Balfi-víz néven kerül forgalomba. A környékeliek, és soproniak is korszokban,

demizsonban (ma inkább pillepalackban) hordják a finom ízű vizet. A folyamatosan "üzemelő" kifolyóban 4 l/perc vízhozamot, az időszakosan működő kifolyóban 8 l/perc vízhozamot mértünk. Mindkét kifolyónál a víz hőfoka 11⁰C volt. A forrás fölött álló pihenőházikót a Castanea Környezetvédelmi Egyesület 1995-ben felújította, a forráshoz vezető út mellé padokat és asztalokat helyeztetett el az Egyesület. A forráshoz vezető gyalogutat jobbról nádas, balról megcsönkolt öreg fűz és juharfák szegélyezik. A másik ösvény a falu gólyafészke felől öreg fűzfák sora közt vezet idáig.

70. Kräftner kút

A Sopron környékét ábrázoló térképek a Fertőrákos–Balf összekötő út mellett, a soproni kaputól mintegy 300 m-re jelölik. A feltáró munka során nem érkezett róla állapotleírás.

71. Fűzfa kút

A forrásfoglalás a Fertőrákos–Balf összekötő út domb felőli oldalán található a Fehér-út torkolatától Balf irányában.

A kifolyócső évek óta száraz volt, bár a forrásfoglalás előtere állandóan nedves. A víz a kifolyócső helyett a terméskő támfalon

szivárgott keresztül. A forrásfoglaláson elhelyezett kőtáblán az alábbi felirat olvasható:

SOPRON VÁROS 700. ÉVFORDULÓJA
TISZTELETÉRE
1977
HELYREÁLLÍTOTTÁK A SOPRONI
KÖZTISZTASÁGI
ÉS ÚTKARBANTARTÓ VÁLLALAT DOLGOZÓI

FÜZFÁ KÚT
FELÚJÍTATTA A CASTANEA
KÖRNYEZETVÉDELMI EGYESÜLET
2002
A HOLLAND KIRÁLYSÁG TÁMOGATÁSÁVAL

A gondosan épített forrásfoglalás pihenőpaddal és asztallal is el van látva. A kutat és a pihenőhelyet a Castanea Környezetvédelmi Egyesület a Holland Királyság támogatásával 2002-ben átépíttette. A pihenőhelyet öreg fűzfák veszik körül, mellettük nyárfák állnak. A forrás vízgyűjtőterülete intenzív művelésű mezőgazdasági terület, a vegyszeres növényvédelemnek és műtrágyázásnak a vízminőségre való kihatását vizsgálni kell. (A víz a Fertőbe folyik!) Ivásra nem javasoljuk! A talajvízszint csökkenése miatt a kifolyócsövön víz nem észlelhető, ezért a támfal előtti gyűjtőakna (kút) Norton-kút beépítésével vált használhatóvá. (Ha éppen a csővég alá süllyedt a vízszint, kicsit vágni kell a szivattyúzással!) A Fertőparti út közkedvelt kerékpárút, és erről a pontról nagyon szép kilátás nyílik a Fertő nádasára.

72. Kis forrás (Fertőboz)

A forrás Fertőbozon található a közút mellett, a domb lábánál. 1934-ben készült el a forrásfoglalás, a vezetékes vízellátás megvalósítása előtt ez a forrás biztosította a környék lakóinak vízszükségletét. Vízhozama lassan apadt, ma már a tálas kőszobor közepén alig csöpög. Fertőboz község önkormányzata 2000. augusztus 20-ra a forrásfoglalást felújította, és mellette millenniumi emlékhelyet épített ki.

A cölöpsor mentén balra elérhető az iható vizű udvari forrás, és innen indul az új lépcső is a Glorietthez.

73. Óvodai forrás (Fertőboz)

A forrás Fertőbozon található az előbb leírt forrástól mintegy 20 m-re, a jelenlegi posta udvarán. Az útról nem látható, az épület melletti vaskapun át közelíthető meg a posta udvaráról, vagy az előbb leírt módon. A helyi önkormányzat a forrásfoglalást felújította, környezete szépen gondozott virágoskert. Vízhozama lassan apadó (lásd a vízhozam vizsgálat táblázatát), de még száraz nyáron is bővizűnek mondható.

74. Nagyforrás (Fertőboz)

A forrás Fertőbozon a templomdomb lábánál lévő buszmegállónál, a közút közvetlen közelében található. Bővizű (500-600 l/perc) forrás volt az 50-es, 60-as években. Az 1950-es évekig vize malmot is hajtott, és a vezetékes vízellátó rendszer kiépítéséig a szabad kifolyástól vödörzték a környék lakói vízszükségletüket. A vezetékes vízhálózat megépítésekor, a 70-es évek elején, a forrást rákötötték az ellátó rendszerre, ami leromlott vízminősége miatt 2003 óta már nem üzemel. Vize zárt, majd nyílt árokban a Fertőbe folyik. Az eredeti forrásfoglalás építményeit betemették, így abból ma semmi nem látszik. A forrás vízhozama csökkent. Jelenleg napi vízáadó képessége 350l/perc körül van. A forrásoknál általában, de fokozott mértékben a Fertő parti forrásoknál (a vízgyűjtők mezőgazdasági művelésű területek) folyamatosan ügyelni kell a vízminőségre!

75. Községi forrás (Hidegség)

A forrás Hidegség községben található, a templomdomb lábánál. Maga a község is e vízfolyásról kapta eredeti Hidegség nevét! A szépen kiépített forrásfoglalást a 70-es években a "település-rendezés" eredményeképp eltüntették. A forrásfoglalás egy pincébe került, ahol vize elszeny-yeződött. Évekig a terep alatti vezetéken a falu-központ udvarát keresztezve a Fertőbe folyt. Hidegség község Faluszépítő Egyesülete szervezésében 2000. 07. 29-én felavatták a példásan hely-reállított forrást, mely most a település egyik díszje. Vize jó!

76. Papkerti forrás csoport (Hidegség)

A forrás csoport a hidegségi katolikus paplak telkén, az ún. "Papkertben" található (Fő u. 19.). A forrás csoportot három állandó forrás, és több időszakos szivárgó alkotja. A források együttes vízhozama 1985 júniusában 270 l/perc volt, mely fokozatosan csökkent. 1989-ben az összesített vízhozam már csak 50 l/perc-re, 1994-ben pedig 32 l/percre tehető. 2003-ban a nagy szárazság ellenére – bizonyára a dús, természetes növényzetű kert mikroklímájának is köszönhetően – elég bő öntözésre is alkalmasak a források! Valóságos élő Paradicsom, kis nedves oázis ez a kert a kultúrsivatagban – Katona Farkas atya és Gárdai Ernő szeretetteljes gondoskodását dicséri!

A soproni hegyvidék forrásairól közreadott kiadványunk korántsem teljes, hiányzik belőle néhány forrás és kút állapotleírása. Feladat így van bőven ezen a területen is. A feltáró munka folytatása mellett nagyobb gondot kell fordítanunk az arra érdemes források, kutak állapotának felújítására, megóvására. A soproni hegyvidék forráskultúrájának múltja tekintélyes, és mindnyájunkat arra kötelez, hogy ezt a tekintélyt megőrizzük. A Castanea Környezetvédelmi Egyesület felvállalta, hogy koordinálja a források folyamatos állapotvizsgálatát, és a felújítási munkálatokat. Egyesületünk a tevékenységben számít mindazok közreműködésére, akik szeretik, óvják a természetet, megbecsülik annak értékeit. Bízunk benne, hogy kiadványunkkal sikerül ráirányítani a figyelmet a természet eme önzetlen ajándékára, a forrásvízre, amely ízével üdíti, csobogó hangjával nyugtatja a természetjárókat.

Soproni hegység forrásai, szivárgói:

1. Természetbarát forrás	28. Kisházhegyi szivárgó	54. Bükkfa szivárgó
2. Hármás forrás	29. Kovácsároki I. szivárgó	55. Gyertyán szivárgó
3. Szent György forrás	30. Kovácsároki II. szivárgó	56. Fenyőfa szivárgó
4. Deákkút forrás	31. Kökényes szivárgó	57. Erdésztechnikus szivárgó
5. Uttörő szivárgó	32. Kövesároki szivárgó	58. Pacsirta szivárgó
6. Manninger forrás	33. Lötéri szivárgó	59. Tővissűveg szivárgó
7. Ólomároki forrás SOTEX szako.	34. Postás forrás Postás- Távk. szako.	60. Természetbarát szivárgó
8. Csalóka forrás	35. Ördögároki forrás	61. Ólomároki szivárgó
9. Fehér Dániel forrás	36. Rámel forrás	62. Vadászházi kút
10. Hidegvíz forrás	37. Szarvas szivárgó	63. Görbealmi kút
11. Rigó forrás	38. Vörösbérci forrás	64. Fáberréti kút
12. Pedagógus szivárgó	39. Érckutató	65. Béla forrás
13. Kisdobos szivárgó	40. Textiles forrás	66. Nagyfüzes forrás
14. Szalamandra szivárgó	41. Éger szivárgó	67. Nemeskút forrás
15. Borsóhegyi szivárgó	42. Kisfüzes szivárgó	68. Anonym forrás
16. Bögre forrás	43. Madárároki szivárgó	69. Savanyúkút forrás (Balf)
17. Bűdös szivárgó	44. Szántó szivárgó	70. Kraftner
18. Ciklámen forrás	45. Szent István	71. Füzfa forrás
19. Daloshegyi szivárgó	46. Vörösároki szivárgó	72. Kis-forrás (Fertőboz)
20. Farkasároki szivárgó	47. Tej szivárgó	73. Óvodai forrás (Fertőboz)
21. Ferenc forrás	48. Vadászházi szivárgó	74. Nagyforrás (Fertőboz)
22. Vörösfenyő forrás	49. Vadkanároki szivárgó	75. Községi forrás (Hidegség)
23. Füzesárok szivárgó	50. Wödl szivárgó	76. Papkerti forráscsoport (Hidegség)
24. Hermes szivárgó	51. Zsilipároki szivárgó	
25. Hétbükkfa szivárgó	52. Bandszivárgó	
26. Indián szivárgó	53. Bedzaároki szivárgó	
27. Kaposvári-féle akna forrás		

Forrás és szivárgó állapotjelentéshez kapcsolódó adatlap:

A patronáló intézmény neve:

A témafelelős neve:

A vállalt forrás ill. szivárgó megnevezése, sorszáma:

Az alábbi sorszámmal ellátott kérdésekre egyértelmű, pontos választ kérünk.

1. Megtalálták-e? Ha igen, úgy adjanak a körülményhez képest pontos helymeghatározást. Jó-e az általunk bejelölt helyszín?

2. Milyen az állapota? Igényel-e javítást, felújítást? Rendelkezik-e fémsöves kifolyóval? Észlelhető-e a csövön kívül is szivárgás?

3. A vízhozamra vonatkozó adatok (száraz, gyenge szivárgás, csepegés, csurgás, erőteljes vízsugár).

4. A környezet részletes leírása. Milyen lehetőség van a pihenésre? Milyen a tájolása, kitettsége? (É, ÉNY, K stb). Milyen fafajok találhatók a környezetben?

5. Rendelkezik-e jelöléssel, névtáblával, egyéb felirattal? Ha igen, milyen állapotban van? Mi az anyaga? (kő, fém, fa)

6. Egyéb észrevételek, javaslatok.

Kérjük a tisztelt Patronálókat: ha módjukban áll, készítsenek fotót is. Kérjük továbbá, hogy az állapotjelentéssel kapcsolatos anyagot szíveskedjenek az alábbi címre eljuttatni.

Castanea Környezetvédelmi Egyesület 9400 Sopron, Széchenyi tér 2.
Közreműködésüket előre is köszönjük.

Tisztelettel: Castanea Környezetvédelmi Egyesület

A Soproni-hegyvidék forrásainak vízhozam adatai (l/perc)

[illegible]

A Soproni-hegyvidék forrásainak vízhőmérséklet adatai (°C)

Forrás sorszáma és neve	1953. 04. 25.	1993. 11. 15.	1993. 12. 12.	1994. 03. 09.	1994. 07. 08.	1997. 02. 02.	1997. 02. 03.	2003.
1. Természetbarát forrás		10,0		10,0	11,0		10,0	9-10,8
3. Szent György forrás		9,0		9,0				
4. Deák kút		9,0		12,0				2,7-14,7
6. Manninger	8,0							
9. Fehér Dániel	7,0	9,0		6,5	14,0			3,7-13,5
10. Hidegvíz		8,0		9,0	10,0		9,0	8,2-9,8
11. Rigó		7,5		8,5				
12. Pedagógus		9,0	9,0		12,0			
16. Bögre				8,0				
17. Büdöskút				7,0				
21. Ferenc forrás							8,0	7,9-9
38. Vörösbérci							9,0	
65. Béla	8,0	9,0		6,0	12,0	5,0		
66. Nagyfűzes				10,0				
67. Nemes kút								
68. Anonym forrás							9,0	
69. Savanyú kút								
71. Kis forrás	9,0							
72. Óvodai	9,0							

Vízminőség adatok

Minták származása: Sopron környéki források

Mintát vette: Sopron Városi Tisztiorvosi Intézet

Mintavétel ideje: 1994. március 11.

Iktatószám: 725-734/1994

Mintavétel helye	KOI ps mg/l	Ammónium mg/l	Nitrit mg/l	Nitrát mg/l
Hidegvíz forrás	0,72	0,00	0,00	2,2
Vörösbérci bányász forrás	1,20	1,05 x	0,03	0,0
Fehér Dániel forrás	2,40	0,04	0,00	8,4
Béla forrás	2,36	0,02	0,00	2,6
Szt. György forrás	0,80	0,00	0,00	9,1
Természetbarát forrás	0,96	0,05	0,00	7,6
Nagyfüzesi forrás	1,12	0,10	0,00	0,0
Rigó forrás	1,12	0,00	0,00	12,2
Büdös kút forrás	2,64 +	0,02	0,00	1,5
Bögre forrás	3,36 +	0,00	0,00	4,1
Türhető	3,5	0,2	0,3	40
Megfelelő	2,5	0,1	0,1	20

A Castanea Környezetvédelmi Egyesület környezeti nevelési programjait az Árnika Erdei Iskola szervezi, az alábbi túrát ajánlja tavaszi forrásköszöntésre:

Hóolvadás után, az éledő nedvek havában rügyeket kóstolgatva ünnepeljük a Tavaszt legszebb környezetű forrásainknál! Az uszodától a Deák-kút tiltott vize mellett a zöld jelzést követjük a parkolóig. (Közben a völgyecskében a tarvágás felől bő vízfolyáson lépünk át.) A parkolóval szemközti kék kereszt újból zöldre talál, azon tovább ereszkedünk az óriás, belvilágát mutató tölgyfaig. Innen a zöld kör titokzatos völgybe, a kövek alól csordogáló Ólom forráshoz vezet. A kék kör mentén kőgörgetegen mászunk a gerincre,

a hullámos nyiladékon jobbra, a sziklából csöpögő Tündér (Pedagógus) forrásig különös fákkal találkozunk. Innen fölfelé élvezzük a Kecske-patak legszebb szakaszát, az irtás előtt gyorsan átvágunk a sűrű erdőalján észak felé – a Récényi utat keresztezve – a Héttükkfáig, ahonnan a kiapadt Textiles forrás mellett a sárgán jutunk le a Szalamandra tóig. Partján két gyümölcsfa közt fakad a bővizű Természetbarát forrás. Éltető vizéből erőt merítve a Fáber-rét felé is hazamehetünk, de Bánfalva vége nincs már messze. Friss kikeletet kíván: Hárs Olivér

Az ÁrnikA Erdéi Iskola családi túraajánlata júniusra

Ha a lobogós, forró városban túl melegünk lenne, válasszuk az enyhét adó Zöldet! Az Uszodától a Csongor vagy a Tünde úton át (utóbbi persze szebb!) a dús-sövényű Felsőlóver útra, onnan a Galagonya közön, vagy a Felsőórház közön át (a végén mindkettőn ösgesztenyések és igazi löverek között) az Almra jutunk. Innen az erdő sarkánál balra fölkanarodva a zöld kereszt, majd háromszög a Vas-hegyre, a csodás nyugati panorámás Glorietthez vezet. A Löverekre, a városra és a Fertőre a zöld kereszt melletti kőfejtő tetejéről nyílik szép kilátás. (Gloriett mögötti lejtős ösvény) A zöld kereszt vezet ki az erdészházig, onnan tovább féljobbra (az erdészeti gyakorlótelep kerítése és két tölgyóriás után) már csak egy iramodás vidám rózsák és puritán katángok közt a Fáber-rét. (Ha cipőnk szorít, nyargaljunk nélküle egy nagyot, aztán szusszanva lépdeljünk tücsökritmusra.

Ha a háznál balra fordulunk, a Récényi utat keresztezve a Kecske patak hűs völgyébe, a Tündér (Pedagógus) forráshoz ereszkedhetünk. A völgyből a patak mentén a zöld jelzést követve a Bögre forrást érintve a Kempinghez (hosszabb), vagy az első elágazásnál balra, kék keresztén – szamóca-málna-szederkóstolás után – a parkolón át a Deákkúthoz jutunk ki. (A fölső, kanyargós sárga jel áfonyát ígér!) Élményekben gazdag nyarat kíván:

Hárs Olivér

Az Árnika Erdei Iskola családi túraajánlata októberben

Érik a szőlő, berzseny az erdő, kitárul a táj: gyűjti az őszi napfényt derűs nappalokon, sejtelmes köddel takarózik hűvös reggeleken... A balfi evangélikus templomtól (14-es busz végállomása) a szanatórium felé tartva bal kézre meredek szőlők aljában titkos savanyúkutak bújnak meg, aztán örökzöld park kínálja most is zöld gyepét. (Hársfasor indul innen egész a kisbalfi vasútállomásig; az egykori „Allé”). A kápolna mellett befordulva a szépséges patakos-platános-kénes kutas parkon át ellátogathatunk a történelmi borvidék legjobb szőlőhegyére. A felső parkoló kerítésén kívül toronyiránt induló dűlőút vezet a kis Szent Farkas templomhoz. A temető kapuívétől a falu közepébe ereszkedésünk közben régi német sírok fölött az ilyenkor is gyönyörű Fertő végtelen nádasát látjuk, gloriettel koronázott dombszegéllyel. Valóban, egész világunk örülhet ennek a mérhetetlen gazdag örökségnek! Az elárvult gólyafészeknél nádasszélbe kanyargó ösvényen tán még eljuthatunk a kétőles derekú fűzek árnyékában gunnyasztó nádtetős savanyúkútig. Sopronba visszatérve szedegessünk szelíd estékre való gesztenyét, újévig kitartó diót, és tegyünk a legbensőbb kamránkba egy kicsit az utolsó ciklámenillatból is!

Ízes-színes ősziülést kíván:
Hárs Olivér

Mesélő forrás

"Az angyal pedig lassan fölsétált a sziklához, melynek tetején Visszhang lóbálta a lábát s onnan nézett az erdőkre. És látta, hogy jól ment minden. A Szellő járta a fákat, és a fák beszélni tanulták az erdő suttogó nyelvét. A madarak szorgalmasan gyakorolták a maguk dalait, és az állatok igyekeztek ellesni a manóktól mindazt a sok tudományt, amire szükségük lehetett. És minden manó és minden tündér végezte hűségesen a maga dolgát, amivel az angyal megbízta.

Az angyal körülnézett. És ahogy ott állt, a sziklán, érezte, hogy valahol valami még hiányzik. Egyszerre csak megakadt a szeme egy kis árva, zöld ruhás tündérkén, "- aki folyton-folyvást mesélni szeretett.

"Az angyal kíváncsian nézett a zöld ruhás tündérkére. - Aztán miről tudsz mesélni? - kérdezte.

- Mindenről! - csillant föl a tündérke szeme. - Fákról és felhőkről, madarokról és állatokról...! Arról, amikor lemegy a nap, és arról, amikor fölkel a hold, és ezüstport szitál a fák tetejére...!

- Várj csak, várj csak - vágott a szavába az angyal mosolyogva -, várj egy cseppet!

Azzal lehajolt, és megérintette a sziklát. És abban a pillanatban csillogó víz buggyant elő a kövek közül azon a helyen.

- Neked adom a forrást és a patakot - mondta az angyal-, játszatsz benne és mesélhetsz benne kedved szerint, éjjel és nappal, örökkön-örökké, és soha senki meg nem háboríthat. Jó lesz így?

A kis zöld ruhás tündérke abban a szempillantásban beleszökött a forrás vizébe, tapsolt, kacagott és szökdelt lefele a kövek között, csodálkozó réteken és álmodozó tisztásokon át. Kacagott és mesélt, mesélt, mesélt. A köveknek a fákról, a fának a kövekről, a madaraknak a virágokról, és a virágoknak a madarokról. Surrant, csilingelt, fecsegett, dalolt, szökdelt és tréfált, és közben csodálatosan szép és titokzatos meséket mesélt az erdőről. A fák mosolyogni kezdtek, a kövek kacagtak, a virágok vidáman bólogattak, és a kelyhek szirmaira kiültek a virágtündérek, hallgatni a mesét.

(Azóta is egyre mesél. Amikor az erdőn jársz, és rábukkansz valahol egy forrásra, ülj le melléje csöndesen és figyelj. Nagyon csöndes légy, és akkor hallani fogod a zöld ruhás tündérke hangját a surranó vízből. Ha pedig jó füled van, és érted az erdő nyelvét, akkor meghallhatod azokat a csodaszép meséket, amiket a forrás, a csermely, a patak tündére elmond ilyenkor a fáknak.)"

Részletek Wass Albert: Mese az erdőről című könyvéből

A Castanea Környezetvédelmi Egyesület eddigi tevékenységének rövid bemutatása

A Castanea, az első soproni környezetvédelmi egyesület 1991. február 20-án alakult. Nevét Sopron és a Lőverek jellegzetes és kedves gyümölcsfájáról, a szelídgesztenyéről (*Castanea sativa*) kapta.

Első elnökségének tagjai: Hámori Gábor elnök, Varga Gábor, Székely Gábor, Agócs József, Herczeg János, Fabó Károly, Andrásy Péter, Főző Csaba, Márkus András. Az első időszakban az egyesület székhelye a Fertő-Hanság Nemzeti Park által felajánlott épületben (Sopron, Károlymagaslati út 14.) volt.

1991 óta rendszeresen részt veszünk az **önkormányzat** városfejlesztési és környezetvédelmi bizottságának munkájában. Elvégeztük Sopron, Kópháza, Harka, Nagycenk és Fertőrákos természeti állapotfelmérését, a természeti értékekről részletes ismertetés, kezelési javaslat készült, **helyi védelemre** tettünk javaslatokat. Munkánkat folytatjuk a környék többi településén is. 1992-ben javaslatunkra helyi jellegvédelmi rendelet született a Lőverek teljes területére, melyet felmérésünk alapján az önkormányzat 2003-ban helyi védelmi rendeletté alakít. **Lakossági fórumokat**, egészséges életmóddal kapcsolatos **előadásokat**, **családi ismeretterjesztő túrákat** szerveztünk. 1993-ban elvégeztük a Soproni-hegyvidék forrásainak felmérését, melyről kiadvány is készült. A Holland Királyság segítségével **forrásfelújító programot** folytatunk. 1994-ben bekapcsolódtunk a „Fogadj örökbe egy patakot” mozgalomba. 1995-ben indult Zöld Híd tanácsadó szolgálatunk. 1996-ban alapítványt hoztunk létre. Szakmai csoportok alakultak. Jó kapcsolatokat alakítottunk ki a győri REFLEX-szel, a Levegő Munkacsoporttal és a Mosonmagyaróvári Környezetvédelmi Egyesülettel. 1997-ben Sopronban rendeztük meg a Zöld Szív mozgalom országos találkozóját. A tervezett M9 jelű autópályával kapcsolatban természetvédelmi szakvéleményt készítettünk, helyszínbemutatókat szerveztünk, lakossági aláírásgyűjtéssel részletes környezeti hatásvizsgálatot kértünk. Nemzetközi egyetemi gyakorlatot rendeztünk Sopron környezetbarát közlekedésének megtervezésére. Irodalmi estjeinkre neves írókat is meghívtunk. 1998-tól jelenik meg a „**Szeretem ezt a tájat**” program keretében rendszeres kiadványunk, a „**Borostyán Környezetvédelmi lap** soproni és Sopron környéki családok részére”. 1999-ben egyesületünk munkájának elismeréseként elnyerte a **Pro Natura** díjat. 2001-ben elkészült a „Három Határ” nemzetközi kerékpár-közlekedési programunk. Részt veszünk a „Fertő-táj fenntartható közlekedése” c. osztrák-magyar mintaprojektben. 2001-től működik tanácsadó **Zöldirodánk**. A várossal közösen évente megrendezzük az **Európai Autómentes Nap** soproni programját „a legtisztább levegőjű magyar városért”. A helyiekkel közösen minden ősszel **725+n fát ültetünk** el a városban. Elkezdtük a környék **régi gyümölcsfajtáinak** felmérését és szaporítását. Felmértük a városi erdő természeti értékeit. Csoportjaink: **Bringakör, Borostyán Kör, Életvidám Kör, Növénykedvelők Köre, Gombász Kör**. Egyesületünk környezeti nevelési

tevékenységét az **Árnika Erdei Iskola** végzi, melynek éves programján 2500 diák vesz részt. 2002-ben beléptünk a Magyar Természetvédők Szövetségébe, és együttműködést kezdtünk a Naturschutzbund Burgenland kismartoni székhelyű egyesülettel.

Az egyesület vezetősége 2001. május 28 óta:

Talabér Ferenc társelnök környezetvédelmi szakmérnök, a Soproni Erzsébet Kórház munka- és tűzvédelmi vezetője

Szabó Miklós társelnök erdőmérnök, mérnök-tanár a Borostyán újság szerkesztője, az Árnika Erdei Iskola vezetője

Hárs Olivér titkár, elnökségi tag faipari mérnök, a Borostyán újság szerkesztője, az Árnika Erdei Iskola programvezetője

Agócs József elnökségi tag erdőmérnök, természetregeneráló, együttéléskutató

Andrássy István elnökségi tag energetikus, marketing szakközgazdász, Soproni Távhőszolgáltató Kft.

Hámori Gábor elnökségi tag erdőmérnök, közlekedés szakmérnök, az Ökopartner-Sopron Mérnöki Iroda Bt. ügyvezető igazgatója

Dr. Hégyes Sándor elnökségi tag aneszteziológus szakorvos, Soproni Erzsébet Kórház

Németh László elnökségi tag vízellátási és csatornázási mérnök, Észak-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság Hansági Szakasz-mérnökség vezető helyettese

Sőveg Ildikó elnökségi tag közgazdasági szakokleveles környezetmérnök, a GYSEV RT. védelmi főelőadója

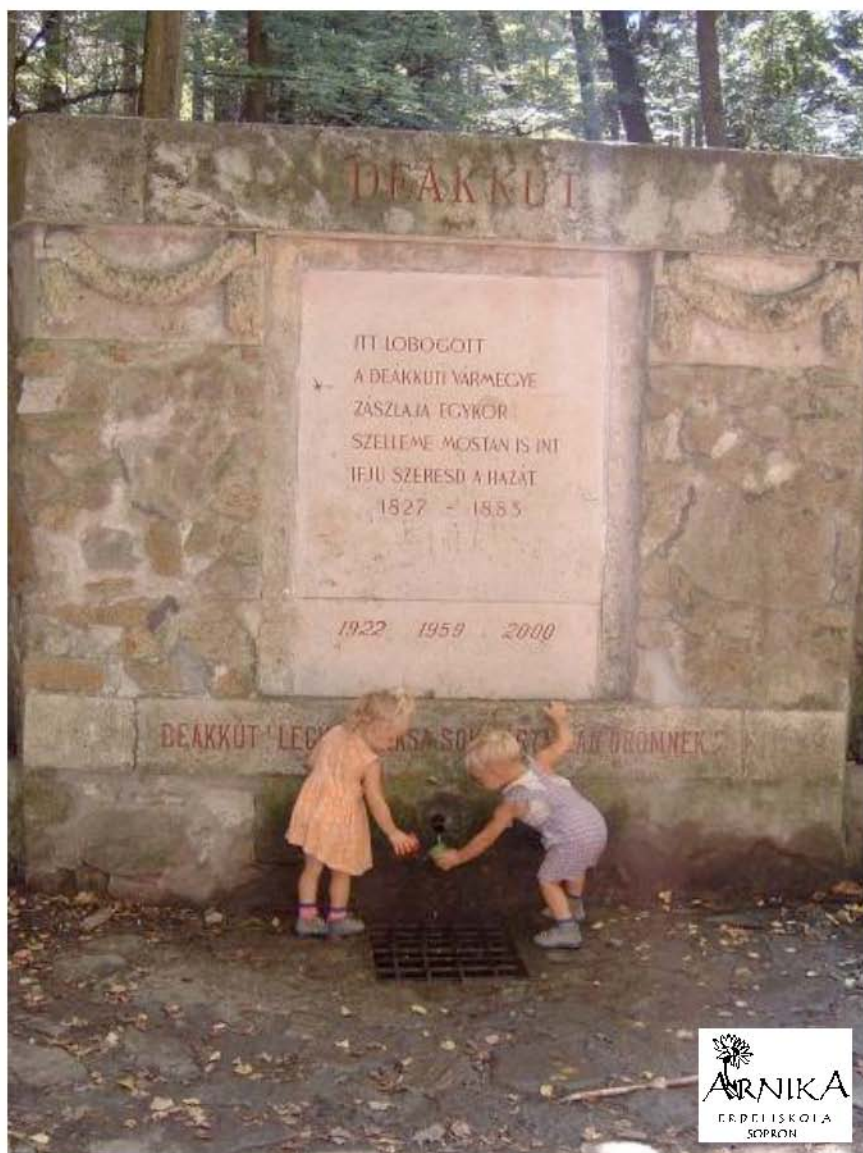
Dr. Takáts Tamás tiszteletbeli elnökségi tag agrármérnök, mezőgazdasági tanácsadó, egyéni vállalkozó (Agricola mérnöki, kutatási és oktatási iroda)

Dr. Varga Mária tiszteletbeli elnökségi tag, az ellenőrző bizottság elnöke kertészmérnök, növényvédelmi szakmérnök, növénykórtan felelős, Növény-és Talajvédelmi Szolgálat

A Castanea Környezetvédelmi Egyesület közhasznú civil egyesületként működik.

Ha Ön fontosnak tartja környezetének egészségét, és hozzá tud járulni céljaink eléréséhez, várjuk jelentkezését személyesen, vagy a fenti címünkön. Ha támogatni kívánja programjainkat, adományát legyen szíves a Pereszteg és Vidéke Takarékszövetkezet **594-00-505-1000-502-0** számlaszámra befizetni, illetve átutalni. Személyi jövedelemadója 1 %-át az **19108876-1-08** adószám javára ajánlhatja fel.

Minden együttműködő és támogató partnerünknek köszönjük segítségét!

CASTANEA KÖRNYEZETVÉDELMI EGYESÜLET

H-9400 Sopron, Széchenyi tér 2. Tel/Fax: +36-99-321-129

E-mail: castanea@sopron.hu, <http://www.sopron.hu/castanea>